

PAKRUOJO RAJONO SAVIVALDYBĖS TARYBA

**DĖL PAKRUOJO RAJONO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS
STEBĖSENOS 2020 M. ATASKAITOS PATVIRTINIMO**

2022 m. sausio 27 d. Nr. T-8
Pakruojis

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 7 straipsnio 35 punktu, 16 straipsnio 4 dalimi, Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos stebėsenos (monitoringo) įstatymo 10 straipsniu, Bendraisiais savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“, Pakruojo rajono savivaldybės taryba n u s p r e n d ž i a :

Patvirtinti Pakruojo rajono savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos 2020 m. ataskaitą (pridedama).

Šis sprendimas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Savivaldybės meras

Saulius Margis

**PAKRUOJO RAJONO SAVIVALDYBĖS
VISUOMENĖS SVEIKATOS BIURAS**

L. Giros g. 3D, LT-83150 Pakruojis
Tel.(8 421) 52 097, faks. (8 421) 55 077
El. paštas vsb.pakruojis@gmail.com

**PAKRUOJO RAJONO SAVIVALDYBĖS
VISUOMENĖS SVEIKATOS
STEBĖSENOS 2020 M. ATASKAITA**

Parengė
Pakruojo rajono savivaldybės
visuomenės sveikatos biuro
visuomenės sveikatos stebėsenos
specialistė Laima Miežienė

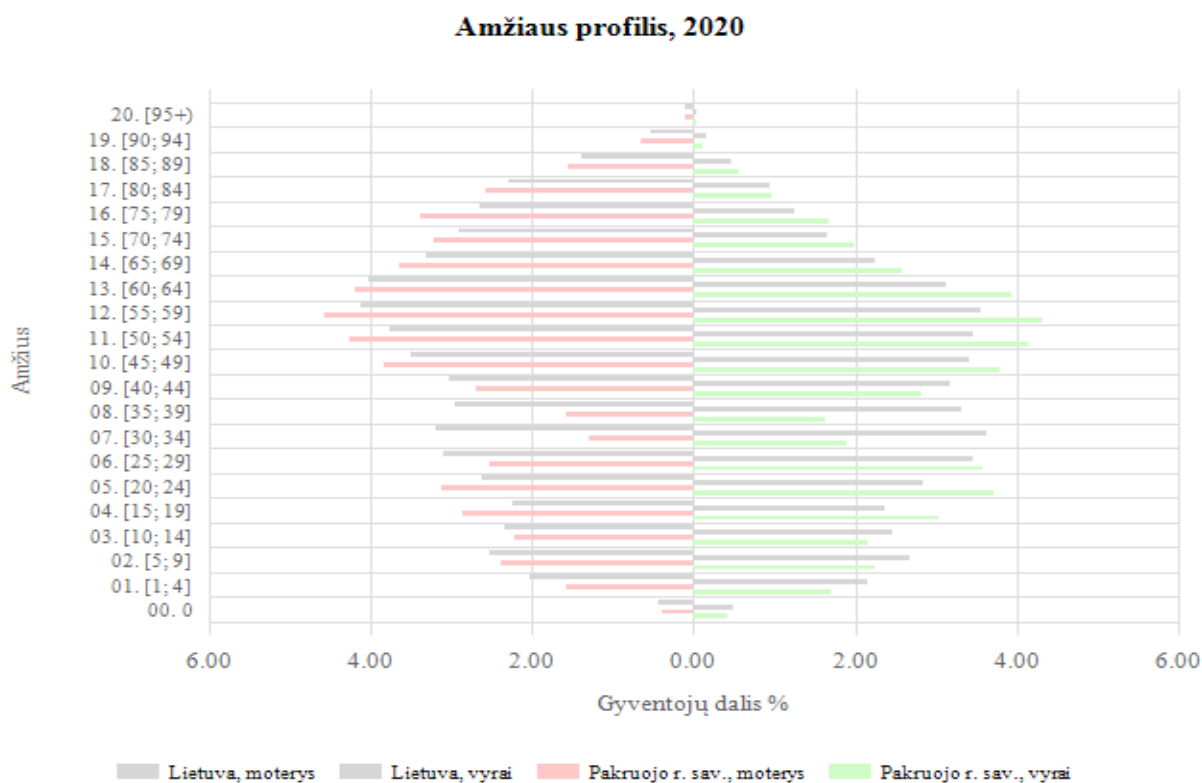
2021

ĮVADAS

Visuomenės sveikatos stebėseną Pakruojo r. savivaldybėje vykdoma remiantis Bendraisiais savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“. Pateikiami rodikliai atspindi, kaip įgyvendinami Lietuvos sveikatos 2014–2025 m. strategijos (LSS) tikslai ir jų uždaviniai. Visuomenės sveikatos stebėsenos tikslas – nuolat rinkti, analizuoti ir interpretuoti visuomenės sveikatą apibūdinančius rodiklius bei tinkamai informuoti savivaldybės politikus, siekiant efektyvaus valstybinių (valstybės perduotų savivaldybėms) bei savarankiškųjų visuomenės sveikatos priežiūros funkcijų įgyvendinimo savivaldybės teritorijoje. Savivaldybės visuomenės sveikatos stebėsenos ataskaitos tikslas – pateikti pagrindinius savivaldybės gyventojų sveikatą atspindinčius rodiklius, jų dinamiką ir jų pagrindu pateikti rekomendacijas bei prioritетines kryptis savivaldybės plėtros plano siekiniams, strateginio veiklos plano priemonėms. Ataskaita parengta naudojantis viešai prieinamais sveikatos statistikos duomenų šaltiniais:

- Lietuvos statistikos departamento Oficialiosios statistikos portalu;
- Visuomenės sveikatos stebėsenos informacine sistema sveikstat.hi.lt.

DEMOGRAFINĖ SITUACIJA

1 pav. Pakruojo r. savivaldybės demografinis medis
Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacine sistema sveikstat.hi.lt

Lietuvoje gyventojų skaičius per 2019–2020 m. laikotarpį sumažėjo net 50-yje savivaldybių, tačiau bendras šalies gyventojų skaičius (kad ir labai nežymiai) pernai išaugo, nes

užteko, kad gyventojų skaičius didėtų keliose didžiosiose savivaldybėse. Vienas pagrindinių rodiklių, atspindinčių demografinę situaciją, yra gyventojų skaičius, kuris mūsų rajone, kaip ir visoje šalyje, jau daugelį metų tendencingai mažėja dėl neigiamos natūralios gyventojų kaitos, didelės emigracijos ir mažėjančio gimstamumo.

Statistikos departamento išankstiniais duomenimis 2020 metais Pakruojo rajono savivaldybėje gyveno 18 411 gyventojų. Tai yra 428 gyventojais mažiau nei 2019 m. Per paskutinius dešimt metų mūsų savivaldybėje gyventojų skaičius sumažėjo 5 098 gyventojais (2011 m. buvo 23 509, o 2020 m. – 18,411 gyv.). Lietuvos statistikos duomenimis nuolatinių gyventojų skaičius 2020 m. pradžioje buvo 18 607 gyventojai, iš jų: 13 010 kaimo gyventojai ir 5597 miesto gyventojai. Pakruojo r. savivaldybėje stebima beveik penkiais su puse procento daugiau moterų nei vyrų (žr. 2 pav.).

Metai	Kiekis	Vyrų dalis (proc.)	Moterų dalis (proc.)
2011	23 509,0	47,1	52,9
2012	22 880,0	47,1	52,9
2013	22 264,0	47,1	52,9
2014	21 767,0	47,1	52,9
2015	21 256,0	47,0	53,0
2016	20 634,0	46,9	53,1
2017	18 929,0	46,9	53,1
2018	19 308,0	46,9	53,1
2019	18 839,0	47,1	52,9
2020	18 411,0	47,3	52,7

2 pav. Pakruojo r. savivaldybės demografinė situacija per paskutinius dešimt metų
Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacine sistema sveikstat.hi.lt

Socioekonominė situacija savivaldybėje

Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė (VGT) – tikimybinis rodiklis, rodantis, kiek vidutiniškai metų gyvens kiekvienas gimęs arba sulaukęs tam tikro amžiaus žmogus, jeigu visą būsimą tiriamos kartos gyvenimą mirtingumo lygis kiekvienoje gyventojų amžiaus grupėje nekis.

2019 m. mūsų šalyje vyrų [vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė](#) (VGT) buvo 71,5 m., moterų – 81 m. (2018 m. atitinkamai 70,9 ir 80,6 metų). Skirtumas tarp vyrų ir moterų vidutinės tikėtinos gyvenimo trukmės 2019 m., palyginti su 2018 m., sumažėjo nuo 9,7 iki 9,5 m. Lietuvoje bendra vidutinė gyvenimo trukmė per 2020-uosius sumažėjo pusantrų metų: vyrų – metais ir devyniais mėnesiais, o moterų – vienais metais ir trimis mėnesiais. Pakruojo r. savivaldybėje gyventojų VGT taip pat kito, tai yra trumpėjo: 2018 m. VGT buvo 74 m., 2019 m. – 73,9 m., o 2020 m. jau tik 72,3 m. Per ataskaitinius metus stebimas ryškiausias neigiamas VGT pokytis.

Išlaikomo amžiaus pagyvenusių žmonių (šimtui 15–64 metų amžiaus gyventojų) koeficientas santykyje savivaldybė / Lietuva mūsų savivaldybėje išlieka gan aukštas ir jau keletą metų nepakyla iš blogiausių rodiklių sąrašo (3 pav.).

Metai	Darbingo amžiaus gyv. skaičius	Išlaikomo amžiaus pagyvenusių žmonių koeficientas santykyje savivaldybė / Lietuva
2018	11 731,0	34,8/30,2
2019	11 476,0	35,5/30,5
2020	11 210,0	36,2/30,6

3 pav. Socioekonominė situacija Pakruojo r. savivaldybėje
Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacine sistema sveikstat.hi.lt

Išankstiniais statistikos departamento duomenimis Pakruojo r. savivaldybėje 2020 m. mirė 357 gyv. Pagal mirties priežastis: dėl širdies ir kraujotakos sistemos ligų – 188, dėl piktybinių navikų – 63, dėl endokrininės sistemos ligų – 3, dėl COVID-19 ligos – 19 gyventojų. Daugiausia mirčių buvo registruota 88, 85, 82, 79, 78 metų amžiaus asmenų – po 14 atvejų, mirusių 80 m. asmenų –13, 81 m. – 11, 74 m. – 84, 71 ir 70 metų amžiaus – po 10 asmenų. O kitose amžiaus grupėse mirčių buvo mažesni skaičiai.

2020 m. Pakruojo r. savivaldybėje gimė 146 gyvi kūdikiai, tai yra tūkstančiui gyventojų 1,1 proc. mažiau nei Lietuvos vidurkis. Nors per paskutiniuosius trejus metus gimstamumas Pakruojo r. savivaldybėje yra didžiausias, tačiau jis vis vien stabiliai išlieka raudonoje zonoje lyginant su šalies vidurkiu. Ataskaitiniu laikotarpiu mūsų savivaldybėje padaugėjo dirbtinių abortų sk. 2,1 atvejo 1000 moterų.

Lyginant trijų metų rezultatus 2020 m. santuokų buvo sudaryta mažiausiai – tik 4,6/1000 gyv., kai 2019 m. – 8,7/1000 gyv., o 2018 m. – 5,6/1000 gyv. Pagal susituokusių skaičių Pakruojo r. savivaldybė tik 2019 m. pateko į geriausiųjų rodiklių zoną, o 2018 m. ir 2020 m. – blogiausiųjų rodiklių zonoje, lyginant su šalies vidurkiu. Ištuokų 2020 m. mūsų savivaldybėje taip pat buvo mažiausiai lyginant su paskutinių trijų metų laikotarpio duomenimis (2,2/1000 gyv.), o 2019 m. ir 2018 m. – po 3,2 atvejo 1000 gyv.

Pastaruoju metu ilgalaikio nedarbo lygis Pakruojo r. savivaldybėje mažėja. Šiaulių apskrities mastu nedarbo lygis 2020 m. Pakruojo r. savivaldybėje buvo pats mažiausias, tai yra 1,6 proc. darbingo amžiaus gyventojų ir Lietuvos mastu iš vidutinių pateko į geriausiųjų rodiklių sąrašą.

Sveikata savivaldybėje

Higienos instituto duomenimis 2011–2020 metais Pakruojo rajono gyventojų ligotumas 10 000 gyv. yra vienas iš mažiausių – šie rodikliai yra geresni už Lietuvos vidurkį. Stebint ligotumo rodiklį 10 000 gyv. kitose Šiaulių apskrities savivaldybėse, šis rodiklis taip pat yra vienas iš geriausių ir patenka į žaliąją zoną santykyje savivaldybė / Lietuva.

Higienos instituto duomenimis 2020 m. Pakruojo rajone sergančių asmenų skaičius 1 000 gyv. buvo mažesnis nei Lietuvoje: Pakruojo rajone 787,57, Lietuvoje – 806,68/1 000 gyv. Šiaulių apskrityje šis mūsų savivaldybės rodiklis taip pat yra vienas iš žemesnių.

Mirtingumas nuo kraujotakos sistemos ligų (100–199) Pakruojo rajono savivaldybėje 2020 m. buvo 1021,1/100 000 gyv. (trijų metų vidurkis – 951,2/100 000 gyv.), tai reiškia, kad buvo prasčiausiųjų rodiklių sąrašė lyginant su Lietuvos vidurkiu.

Mirtingumo nuo cerebravaskulinių ligų (160–169) rodiklis buvo 239,0/100 000 gyv. (trijų metų vidurkis – 199,8/100 000 gyv.).

Santykiyje su Lietuvos vidurkiu trijų paskutiniųjų metų mirtingumo rodiklis nuo piktybinių navikų (C00-C96) Pakruojo rajono savivaldybėje buvo 362,5/100 000 gyv., o ir 2020 m. išliko beveik nepakitęs (342,2/100 000 gyv.), tai yra išliko prasčiausiųjų rodiklių grupėje santykyje su šalies vidurkiu.

2020 m. Pakruojo rajone sergamumas II tipo cukriniu diabetu ((E11), lyginant su Lietuvos vidurkiu (50,4/10 000 gyv.), buvo (48,3/10 000 gyv.), tai yra buvo geriausiųjų rodiklių sąrašė. Stebint šį rodiklį trijų metų laikotarpiu, šis rodiklis taip pat laikėsi geriausiųjų rodiklių pozicijoje santykyje savivaldybė/Lietuva.

TB registro duomenimis sergamumo tuberkulioze (A15-A19) 10 000 gyv. rodiklis Pakruojo rajono savivaldybėje buvo prasčiausiųjų rodiklių pozicijoje (4,9/ 10 000 gyv.) lyginant su šalies vidurkiu (2,1/10 000 gyv.). Šio rodiklio mūsų savivaldybėje trijų metų vidurkis buvo apie tris kartus prastesnis (6,9/10/000 gyv.) nei šalies vidurkis.

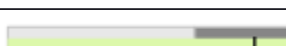
2020 METŲ PAKRUOJO R. SVEIKATOS IR SU SVEIKATA SUSIJUSIŲ RODIKLIŲ PROFILIS

Rodiklio pavadinimas	Savivaldybės reikšmės					Lietuvos reikšmės			
	Tend.	Rod.	Kiekis	3 metų vidurkis	Sant.	Rod.	Blog.	Sritis	Ger.
Strateginis tikslas									
Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė, kai amžius 0 (HI skaičiavimai)	➔	72.3	72	73.4	0.96	75.1	70.5		80.7
Išvengiamas mirtingumas proc.	⬇	32.5	116	32.9	1.14	28.5	38.9		21.3
1 tikslas. Sukurti saugesnę socialinę aplinką, mažinti sveikatos netolygumus ir socialinę atskirtį									
1.1. Sumažinti skurdo lygį ir nedarbą									
Savižudybių sk. (X60-X84) 100 000 gyv.	⬇	38.0	7	26.5	1.75	21.7	71.2		0.0
SMR nuo tyčinio savęs žalojimo (X60-X84) 100 000 gyv.	⬇	35.5	7	29.4	1.68	21.1	70.1		0.0
Bandymų žudytis skaičius (X60-X64, X66-X84) 100 000 gyventojų	⬇	32.6	6	28.3	1.04	31.4	64.7		0.0
Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1 000 moksl. (2019)	⬆	41.5	65	41.1	0.62	67.1	246.0		36.1
Socialinės rizikos šeimų sk. 1000 gyv. (2018)	⬆	8.5	164	8.5	2.58	3.3	8.5		0.3
Ilgalaikio nedarbo lygis, darbo jėgos %	⬇	1.6	175	2.0	0.62	2.6	6.6		0.7
Gyv. skaičiaus pokytis 1000 gyv.	⬇	-21.3	-392	-2.4	-	0.6	-26.8		41.1
1.2. Sumažinti socialinę ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu									
Mirt. nuo išorinių priežasčių (V00-Y98) 100 000 gyv.	➔	179.2	33	130.8	2.00	89.7	259.1		24.7
SMR nuo išorinių priežasčių (V00-Y98) 100 000 gyv.	➔	151.8	33	118.8	1.74	87.0	210.6		23.5
Mokinių, gaunančių nemokamą maitinimą, sk. 1000 moksl.	➔	322.1	696	281.1	1.49	216.1	446.8		70.2
Socialinės pašalpos gavėjų sk. 1000 gyv.	⬇	51.4	946	56.5	2.56	20.1	65.3		2.0
Serg. tuberkulioze (A15-A19) 10 000 gyv. (TB registro duomenys)	⬇	4.9	9	6.9	2.33	2.1	8.3		0.0
Sergamumas tuberkulioze (+ recidyvai) (A15-A19) 10 000 gyv. (TB registro duomenys)	⬇	4.9	9	8.7	1.96	2.5	9.7		0.0
2 tikslas. Sukurti sveikatai palankią fizinę darbo ir gyvenamąją aplinką									
2.1. Kurti saugias darbo ir sveikas buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą									
Asmenų, žuvusių ar sunkiai sužalotų darbe, sk. 10 000 gyv.	—	0.0	0	0.3	0.00	1.0	3.5		0.0
Traumų dėl nukritimų (W00-W19) 65+ m. amžiaus grupėje sk. 10 000 gyv.	⬆	143.5	61	152.7	1.17	123.1	167.4		41.1
Asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, sk. 10 000 gyv.	➔	74.9	84	113.0	1.42	52.7	120.8		37.7

Naujai susirgusių žarnyno infekcinėmis ligomis (A00-A08) asmenų skaičius 10 000 gyv. (ULAC duom.)	↓	4.3	8	24.4	0.47	9.2	27.7		0.0
2.2. Kurti palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį									
Mirt. nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv.	↓	10.9	2	10.6	2.18	5.0	27.9		0.0
SMR nuo paskendimo (W65-W74) 100 000 gyv.	↓	10.2	2	9.5	2.08	4.9	23.5		0.0
Mirt. nuo nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv.	↑	48.9	9	23.0	2.76	17.7	84.0		0.0
SMR nuo nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv.	↑	37.4	9	18.5	2.19	17.1	59.8		0.0
2.3. Mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių									
Mirt. transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv.	↓	5.4	1	3.5	0.70	7.7	27.9		0.0
SMR transporto įvykiuose (V00-V99) 100 000 gyv.	↓	6.9	1	4.4	0.91	7.6	29.4		0.0
Pėsčiųjų mirt. nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.	→	5.4	1	1.8	2.45	2.2	11.5		0.0
Pėsčiųjų standartizuotas mirtingumas nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.	↑	6.9	1	2.3	3.29	2.1	10.1		0.0
Traumų dėl transporto įvykių (V00-V99) sk. 10 000 gyv.	↓	8.7	16	9.4	1.40	6.2	13.8		0.0
2.4. Mažinti oro, vandens ir dirvožemio užterštumą, triukšmą									
Į atmosferą iš stacionarių taršos šaltinių išmestų teršalų kiekis, tenkantis 1 kv. km	↑	200.0	200	174.1	0.22	896.0	29239.0		16.0
3 tikslas. Formuoti sveiką gyvenimą ir jos kultūrą									
3.1. Sumažinti alk. gėrimų, tabako, neteisėtą narkotinių ir psich. medžiagų vartojimą ir prieinamumą									
Mirt. nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	–	0.0	0	1.8	0.00	2.2	11.0		0.0
SMR nuo narkotikų sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	–	0.0	0	2.0	0.00	2.3	17.7		0.0
Mirt. nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	↑	16.3	3	26.5	0.75	21.8	69.5		0.0
SMR nuo alkoholio sąlygotų priežasčių 100 000 gyv.	↑	12.8	3	24.8	0.61	20.9	71.4		0.0
Nusikalstamos veikos, susijusios su narkotikais 100 000 gyv.	↑	65.9	66	53.9	0.87	76.1	620.1		0.0
Gyv. sk., tenkantis 1 tabako licencijai	↓	189.8	18411	204.9	0.95	199.8	71.5		380.6
Gyv. sk., tenkantis 1 alkoholio licencijai	↓	186.0	18411	197.8	1.08	172.6	43.2		345.5
3.2. Skatinti sveikos mitybos įpročius									
Kūdikų, žindyti išimtinai krūtimi iki 6 mėn. amžiaus, dalis (proc.) (2019)	↑	29.9	29	26.7	0.79	37.8	6.6		62.1
4 tikslas. Užtikrinti kokybišką ir efektyvią sveikatos priežiūrą, orientuotą į gyventojų poreikius									
4.1. Užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslu įrodymais									
Išvengiamų hospitalizacijų (IH) sk. 1 000 gyv.	↓	31.4	579	40.7	1.49	21.1	38.1		7.8

IH dėl cukrinio diabeto sk. 18+ m. 1 000 gyv.	↓	3.7	57	4.7	0.71	5.2	8.6		1.7
4.2. Plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą									
Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, sk. (2019)	→	4.0	101	3.8	2.35	1.7	1.1		6.0
Šeimos gydytojų sk. 10 000 gyv. (2019)	↑	5.4	10	5.3	0.75	7.2	2.5		13.8
Apsilankymų pas gydytojus sk. 1 gyv.	→	7.2	132409	7.6	0.90	8.0	10.1		5.8
Sergamumas vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) (visi) 10 000 gyv. (TB registro duomenys)	↓	0.5	1	0.4	1.25	0.4	2.4		0.0
Serg. vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) 10 000 gyv. (TB registro duomenys)	↑	0.5	1	0.2	2.50	0.2	2.1		0.0
Serg. ŽIV ir LPL (B20-B24, Z21, A50-A54, A56) 10 000 gyv. (ULAC duomenys)	↓	0.5	1	0.5	0.33	1.5	4.2		0.0
4.3. Pagerinti motinos ir vaiko sveikatą									
Kūdikių mirtingumas 1000 gyvų gimusių	↓	6.8	1	4.6	2.43	2.8	18.8		0.0
2 m. vaikų tymų, epideminio parotito, raudonukės (1 dozė) skiepavimo apimtys, %	→	98.0	98	97.5	1.09	90.1	80.1		100.0
1 m. vaikų difterijos, stabligės, kokliušo, poliomielitito, Haemophilus influenzae B skiepavimo apimtys (3 dozės), %	→	98.0	99	97.2	1.07	91.3	49.2		100.0
Vaikų (6-14 m.) dalis, dalyvavusi dantų dengimo silantinėmis medžiagomis programoje, %	↓	12.1	159	19.2	1.25	9.7	0.9		37.8
Vaikų (7-17 m.), neturinčių ęduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis (proc.)	↓	7.4	75	10.5	0.35	21.1	7.4		33.5
Paauglių (15-17 m.) gimdymų sk. 1000 15-17 m. moterų	↓	3.3	1	3.0	1.14	2.9	15.0		0.0
4.4. Stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę									
Mirt. nuo kraujotakos sist. ligų (I00-I99) 100 000 gyv.	→	1021.1	188	951.2	1.24	820.8	1563.7		362.5
SMR nuo kraujotakos sist. ligų (I00-I99) 100 000 gyv.	→	887.7	188	837.9	1.12	795.2	1219.3		577.5
Mirt. nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.	→	342.2	63	362.5	1.17	293.7	470.9		200.4
SMR nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.	→	279.4	63	302.2	1.00	278.2	359.7		215.6
Mirt. nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyv.	↑	239.0	44	199.8	1.28	187.0	562.8		27.9
SMR nuo cerebrovaskulinių ligų (I60-I69) 100 000 gyv.	↑	214.6	44	174.2	1.20	179.2	446.1		49.4
Serg. II tipo cukriniu diabetu (E11) 10 000 gyv.	↑	48.3	89	44.0	0.96	50.4	99.6		22.1
Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi krūties vėžio programoje	↑	42.8	1318	42.7	0.94	45.7	15.2		57.4
Tikslinės populiacijos dalis %, 3 metų bėgyje dalyvavusi	↑	53.0	2101	53.2	1.02	52.1	28.1		74.7

gimdos kaklelio programoje									
Tikslinės populiacijos dalis %, 2 metų bėgyje dalyvavusi storosios žamos vėžio programoje	↑	51.4	3492	52.4	1.06	48.3	21.7		65.4
Tikslinės populiacijos dalis %, dalyvavusi ŠKL programoje	↑	42.9	1882	47.9	1.21	35.6	15.1		58.8

4. pav. 2020 Pakruojo r. savivaldybės sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis

Rodiklių analizė pagal LSS iškeltus uždavinius tikslams pasiekti bei remiantis lentelėje pateiktomis rodiklių reikšmėmis¹-

1.1. Uždavinys „sumažinti skurdo lygį ir nedarbą“: Pakruojo r. savivaldybės rodikliai ryškiai nesiskiria nuo Lietuvos vidurkio, tačiau išsiskiria savižudybių sk. ir gyventojų skaičiaus pokyčiu, kuris prastesnis už Lietuvos vidurkį.

1.2. Uždavinys „sumažinti socialinę ekonominę gyventojų diferenciaciją šalies ir bendruomenių lygmeniu“: Pakruojo rajono rodikliai daugeliu atvejų yra blogesni už Lietuvos vidurkį, ryškiau išsiskiria mirtingumo nuo išorinių priežasčių rodiklis, socialinės pašalpos gavėjų sk. rodiklis.

2.1. Uždavinys „kurti sveikas ir saugias darbo bei buitines sąlygas, didinti prekių ir paslaugų vartotojų saugumą“: Pakruojo rajono rodikliai ryškiai nuo šalies vidurkio nesiskiria.

2.2. Uždavinys „kurti sveikas ir palankias sąlygas saugiai leisti laisvalaikį“: mūsų savivaldybės rodikliai yra labai arti šalies vidurkio.

2.3. Uždavinys „mažinti avaringumą ir traumų kelių eismo įvykiuose skaičių“: pėsčiųjų mirtingumo dėl eismo įvykių ir su jais susijusių traumų rodikliai Pakruojo rajono savivaldybėje yra prastesni už Lietuvos vidurkį.

2.4. Uždavinys „mažinti aplinkos užterštumą, triukšmą“: savivaldybės rodiklis yra žymiai geresnis nei šalies vidurkis.

3.1. Uždavinys „sumažinti alkoholinių gėrimų, tabako vartojimą, neteisėtą narkotinių ir psichotropinių medžiagų vartojimą ir prieinamumą bei azartinių lošimų, kompiuterinių žaidimų ir pan. prieinamumą“: penki rodikliai savivaldybėje yra geresni nei šalies vidurkis, o du rodikliai - gyventojų skaičius, tenkantis 1 tabako licencijai, ir gyventojų skaičius, tenkantis 1 alkoholio licencijai, atitinka šalies vidurkį.

3.2. Uždavinys „skatinti sveikos mitybos įpročius“: savivaldybės rodiklis yra arti Lietuvos rodiklio.

4.1. Uždavinys „užtikrinti sveikatos sistemos tvarumą ir kokybę, plėtojant sveikatos priežiūros technologijas, kurių efektyvumas pagrįstas mokslo įrodymu“: Pakruojo rajono rodikliai yra artimi Lietuvos vidurkiui.

4.2. Uždavinys „plėtoti sveikatos infrastruktūrą ir gerinti sveikatos priežiūros paslaugų kokybę, saugą, prieinamumą ir į pacientą orientuotą sveikatos priežiūrą“: mūsų rajono rodikliai išlieka artimi Lietuvos vidurkiui, o rodiklis – slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui skaičius, yra aukštesnis.

¹ Aprašomi tik uždaviniai, turintys bent vieną jį atspindintį rodiklį

4.3. Uždavinys „gerinti motinos ir vaiko sveikatą“: Pakruojo savivaldybės rodikliai yra artimi Lietuvos vidurkiui.

4.5. Uždavinys „stiprinti lėtinių neinfekcinių ligų prevenciją ir kontrolę“: Pakruojo savivaldybės rodikliai neišsiskiria, atitinka šalies vidutinius rodiklius.

Remiantis lentelėje (4 pav.) pateiktais rodikliais ir įvertinus savivaldybės rodiklio santykį su Lietuvos vidurkiu, matoma, kad:

1. Septynių rodiklių reikšmės yra geresnės už Lietuvos vidurkį (žalioji zona) (žr. 4 pav. 2020 Pakruojo r. savivaldybės sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis).

- * Mokyklinio amžiaus vaikų, nesimokančių mokyklose, skaičius 1000 gyv. (2019 m.);
- * Ilgalaikio nedarbo lygis, darbo jėgos %;
- * IH dėl cukrinio diabeto sk. 18+ m. 1 000 gyv.
- * Slaugytojų, tenkančių vienam gydytojui, sk. (2019 m.);
- * 2 metų vaikų tymų, epideminio parotito, raudonukės (1 dozė) skiepavimo apimtys, %;
- * 1 metų vaikų difterijos, stabligės, kokliušo, poliomielito, Haemophilus influenzae B skiepavimo apimtys (3 dozės), %;
- * Tikslinės populiacijos dalis %, dalyvavusi ŠKL programoje;

2. Dvidešimt dviejų rodiklių reikšmės yra prastesnės nei Lietuvos vidurkis (raudonoji zona) (žr. 4 pav. 2020 Pakruojo r. savivaldybės sveikatos ir su sveikata susijusių rodiklių profilis).

- * Vidutinė tikėtina gyvenimo trukmė, kai amžius 0 (HI skaičiavimai);
- * Išvengiamas mirtingumas %;
- * Savižudybių sk. (X60-X84) 100 000 gyv.;
- * Socialinės rizikos šeimų sk. 1 000 gyv. (2018 m.);
- * Gyventojų sk. pokytis 1 000 gyv.;
- * Mirtingumo nuo išorinių priežasčių (V00-Y98) 100 000 gyv.;
- * SMR nuo išorinių priežasčių (V00-Y98);
- * Socialinės pašalpos gavėjų sk. 1 000 gyv.;
- * Sergamumas tuberkulioze (A15-A19) 10 000 gyv. (TB registro duomenys);
- * Sergamumas tuberkulioze (+recidyvai) (A15-A19) 10 000 gyv. (TB registro duomenys);
- * Traumų dėl nukritimų W00-W19) 65+ m. amžiaus grupėje sk. 10 000 gyv.;
- * Asmenų, pirmą kartą pripažintų neįgaliais, sk. 10 000 gyv.;
- * Mirtingumas nuo paskendimo (W65-W74) 1000 000 gyv.;
- * Mirtingumas nuo nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv.;
- * SMR nuo nukritimo (W00-W19) 100 000 gyv.;
- * Pėsčiųjų mirtingumas nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.;
- * Pėsčiųjų standartizuotas mirtingumas nuo transporto įvykių (V00-V09) 100 000 gyv.;
- * Traumų dėl transporto įvykių (V00-V99) sk. 10 000 gyv.;
- * Išvengiamų hospitalizacijų (IH) sk. 1 000 gyv.;
- * Sergamumo vaistams atsparia tuberkulioze (A15-A19) 100 000 gyv. (TB registro duomenys);
- * Kūdikių mirtingumas 1 000 gyvų gimusių;
- * Vaikų (7-17 m.), neturinčių éduonies pažeistų, plombuotų ir išrautų dantų, dalis (proc.).

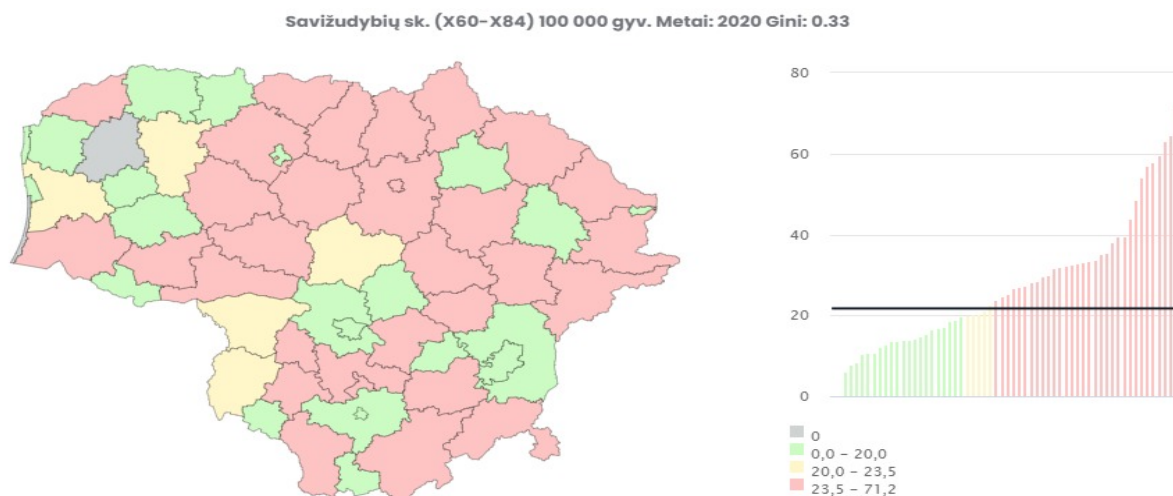
SAVIVALDYBĖS PRIORITETINIŲ PROBLEMŲ ANALIZĖ

Prioritetinių problemų pasirinkimo motyvai / metodika

Prioritetinės sritys pasirinktos pagal Pakruojo rajono savivaldybės rodiklių lyginimo su kitomis savivaldybėmis rezultatus, tai yra tos sritys, kurios pateko į blogiausiųjų rodiklių (raudoną zoną) santykyje savivaldybė / Lietuva. Turint mintyje tai, kad kai kurios problemos, pvz., socialinės, turi būti sprendžiamos valstybės lygiu, nes viena savivaldybė su jomis susidoroti nėra pajėgi, buvo pasirinktos kelios prioritetinės problemos, kurios savivaldybės lygmeniu gali būti analizuojamos ir sprendžiamos atitinkamomis, gerai parinktomis ir pritaikomomis priemonėmis.

1. PRIORITETINĖ PROBLEMA. SAVIŽUDYBIŲ SKAIČIUS (X60-X84) 100 000 GYV.

Savižudybė yra pagrindinė visuomenės sveikatos priežiūros problema, dėl to turėtų būti teikiamas prioritetas šios problemos sprendimui. Pagal gyventojų savižudybių skaičių Lietuva išlieka viena pirmaujančių Europoje. 2020 m. mūsų šalyje nusizudė 607 asmenys (21,7/100 000 gyv.). Šiaulių apskrityje – 72 asmenys (27,6/100 000 gyv.), iš jų: Akmenės r. sav. – 2 (10,7/100 000 gyv.), Pakruojo r. sav. – 7 (38,0/100 000 gyv.), Joniškio r. sav. – 9 (43,8/100 000 gyv.), Radviliškio r. sav. – 11 (31,6/100 000 gyv.), Šiaulių r. sav. – 14 (33,7/100 000 gyv.). Nors Šiaulių apskrities mastu mūsų savivaldybės rodikliai 2020 m. buvo vieni iš geresnių (geresni tik Akmenės r. sav. – 2 atv. (10,7/100 000 gyv.)), bet santykyje savivaldybė / Lietuva vis vien patekome į prasčiausių rodiklių grupę (Pakruojo r. sav. 38,0/100 000 gyv., Lietuvos – 21,7/100 000 gyv.) (žr. 5 pav.). Šiaulių apskrityje daugiausiai savižudybių buvo fiksuota Kelmės r. sav. (15 atv. (59,7/100 000 gyv.)), Šiaulių r. sav. – 14 (33,7/100 000 gyv.) ir Radviliškio r. sav. – 11 (31,6/100,000 gyv.).

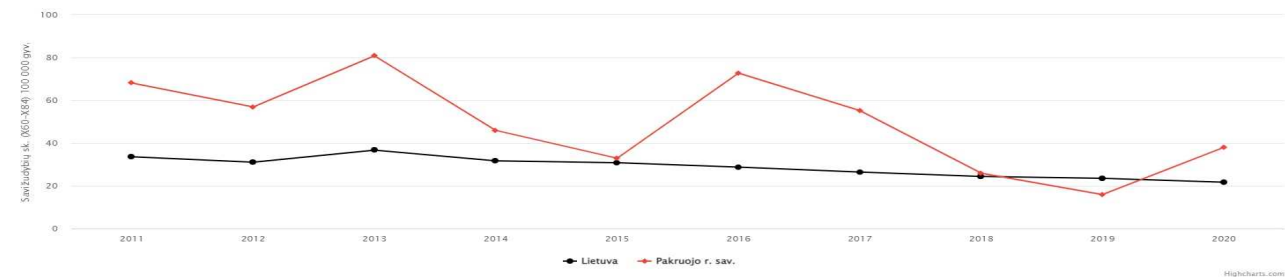

5 pav. Savižudybių sk. X60-X84) 100 000 gyv.

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema sveikstat.hi.lt

Vertinant savivaldybių gyventojų savižudybių rodiklius, atsižvelgiama į mažųjų savivaldybių atvejų skaičius, nes šios savivaldybės labai „jautrios“ kiekvienam savižudybės atvejui dėl mažesnio gyventojų skaičiaus.

Palyginus dešimties metų laikotarpį, matyti, kad Pakruojo r. sav. savižudybių rodiklis kito nevienodai, ilgą laiką jis nebuvo blogiausiųjų rodiklių sąrašė, o 2019 m. buvo patekęs ir į geriausiųjų rodiklių sąrašą (žr. 6 pav.).

● Panašus ● Blogiau ● Geriau

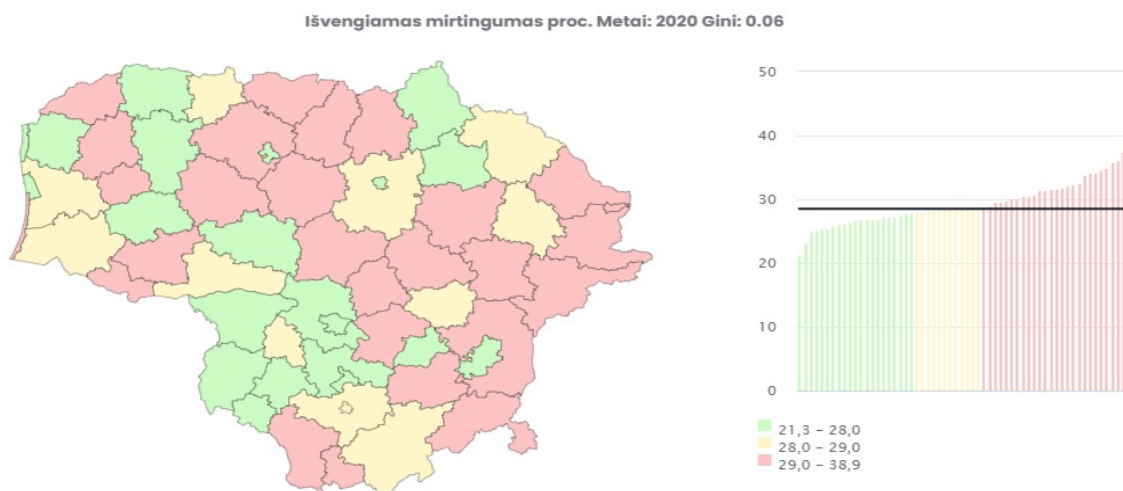
Metai		Kiekis	Reikšmė	Apatinis PI	Viršutinis PI	Kontekstas
2011	●	16,0	68,1	38,9	110,5	33,6
2012	●	13,0	56,9	30,3	97,3	31,0
2013	●	18,0	80,8	47,9	127,8	36,7
2014	●	10,0	45,9	22,0	84,5	31,7
2015	●	7,0	32,9	13,2	67,9	30,8
2016	●	15,0	72,7	40,7	119,9	28,7
2017	●	11,0	55,2	27,5	98,8	26,4
2018	●	5,0	25,9	8,3	60,4	24,4
2019	●	3,0	15,9	3,2	46,5	23,5
2020	●	7,0	38,0	15,2	78,3	21,7

6 pav. Savižudybių sk. X60-X84) 100 000 gyv.
Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema sveikstat.hi.lt

2. PRIORITETINĖ PROBLEMA. IŠVENGIAMAS MIRTINGUMAS PROC.

Išvengiamas mirtingumas – tai mirtingumas, nulemtas ligų (ar būklių), kurių galima išvengti taikant žinomas efektyvias prevencines priemones ir /ar diagnostikos, ir / ar gydymo priemones. Remiantis duomenimis apie išvengiamą mirtingumą, galima spręsti apie sveikatos priežiūros ir sveikatos politikos įtaką gyventojų sveikatai bei numatyti veiksmų kryptis.

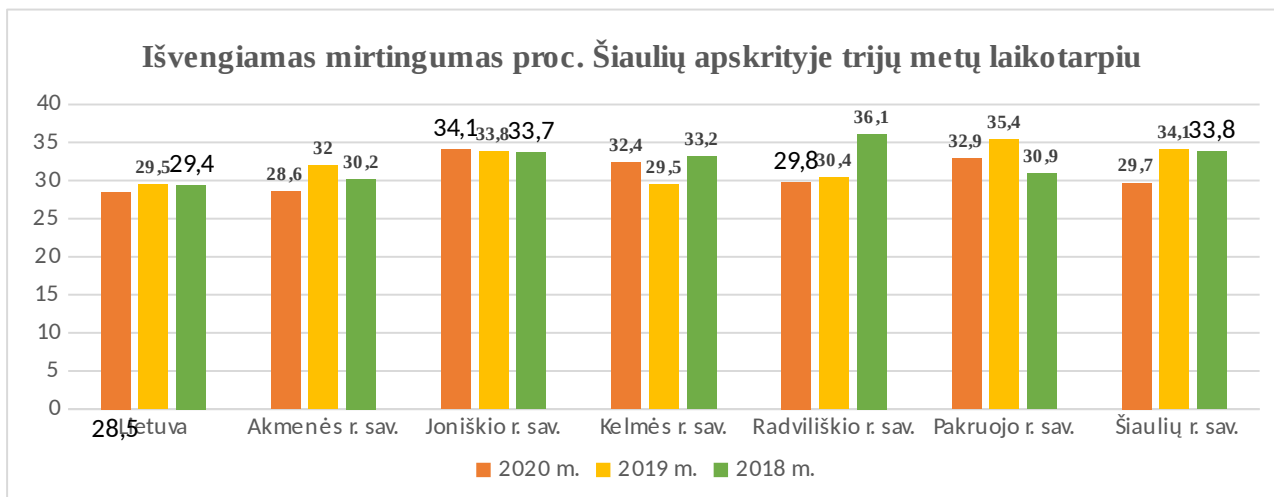
Lietuvoje 2020 m. buvo galima išvengti 28,5 proc. (12 395) mirčių. Pakruojo rajono savivaldybėje – 32,5 proc. (116) mirčių. Šis rodiklis mūsų rajono savivaldybėje jau daug metų patenka į blogiausiųjų rodiklių sąrašą lyginant su šalies vidurkiu (žr. 7 pav.).

7 pav. Išvengiamas mirtingumas proc.
Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema sveikstat.hi.lt

Šiaulių apskrityje išvengiama mirtingumo rodiklis (proc.) trijų metų laikotarpiu, nors ir nežymiai, bet visada buvo didesnis už Lietuvos vidurkį.

Išvengiama mirtingumo (proc.) rodiklis Šiaulių apskrityje, lyginant su Lietuvos vidurkiu, trijų metų laikotarpiu buvo pasiskirstęs taip (žr. 8 pav.): prasčiausia situacija buvo 2018 m. Radviliškio r. sav., kai šis rodiklis už šalies vidurkį buvo didesnis 6,7 proc. (Pakruojo r. sav. šis rodiklis buvo prasčiausias 2019 m., kai šalies vidurkį lenkė 5,9 proc. Per paskutinius trejus metus Lietuvoje buvo galima iš viso išvengti 35 329 mirčių, Pakruojo rajone – 335 mirčių, Akmenės r. sav. – 328, Joniškio r. sav. – 392, Kelmės r. sav. – 465, Radviliškio r. sav. – 590, Šiaulių r. sav. – 576.

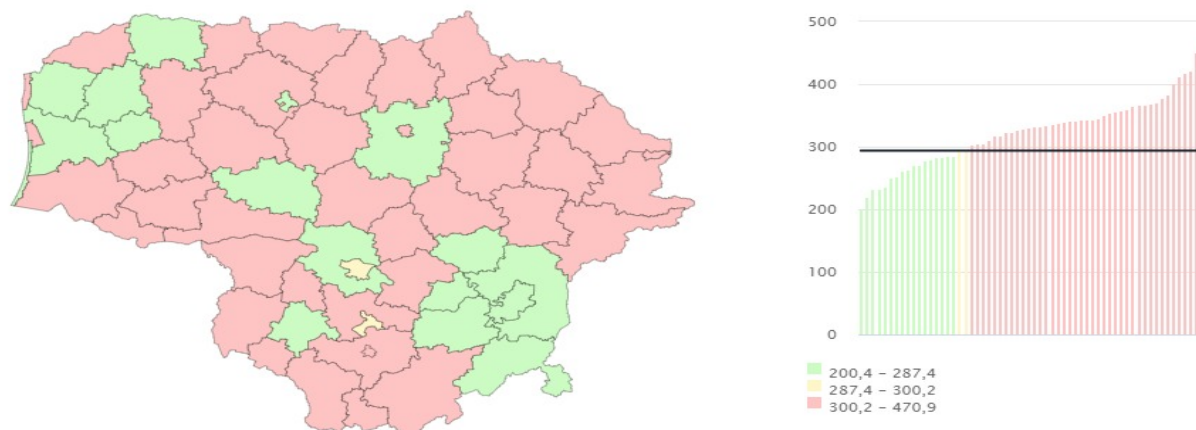
8 pav. Išvengiamas mirtingumas proc. Šiaulių apskrityje trijų metų laikotarpiu

Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema sveikstat.hi.lt

3. PRIORITETINĖ PROBLEMA. MIRTINGUMAS NUO PIKTYBINIŲ NAVIKŲ (C00-C96) 100 000 GYV.

Mirtingumas nuo piktybinių navikų Lietuvoje užima antrą vietą po mirtingumo nuo kraujotakos sistemos ligų. Kasmet dėl piktybinių navikų netenkama didelės dalies gyventojų visoje šalyje ir tie skaičiai kasmet mažai keičiasi. Dėl šios klastingos ligos 2020 m. Lietuvoje mirė 8 210 asmenų, kas sudarė 293,7/100 000 gyv. Mirtingumo nuo piktybinių navikų rodiklis yra didelis visoje šalyje, o Panevėžio apskrityje šis rodiklis net 54,6/100 000 gyv. viršija šalies vidurkį. Mažiausias šis rodiklis buvo Kauno apskrityje (294,9/100 000 gyv.) ir Telšių apskrityje (304,6/100 000 gyv. (žr. 9 pav.).

Mirt. nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv. Metai: 2020 Gini: 0.10

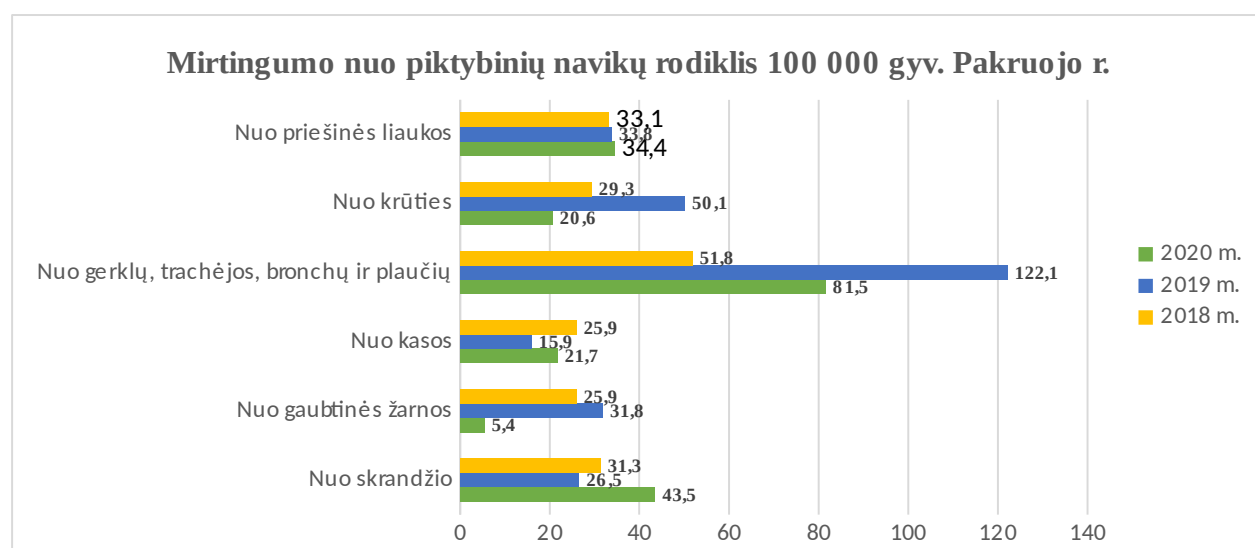
9 pav. Mirtingumas nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.
Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema sveikstat.hi.lt

Lyginant mūsų rajono 2020 m. mirtingumo nuo piktybinių navikų rodiklį su 2019 m. pastebimas šio rodiklio pagerėjimas, nes 2020 m. iš blogiausių rodiklių pozicijos jis perėjo į vidutiniųjų rodiklių poziciją santykyje savivaldybė / Lietuva.

Šiaulių apskrities mastu šis Pakruojo rajono savivaldybės rodiklis (342,2/100 000 gyv.) panašiai koreliuoja su kitų apskrities savivaldybių rodikliais: Radviliškio r. sav. – 327,7/100 000 gyv., Joniškio r. sav. – 365,2/100 000 gyv., Akmenės r. sav. – 353,8/100 000 gyv., Šiaulių r. sav. 322,9/100 000 gyv. ir Kelmės r. sav. – 422,2/100 000 gyv.

2020 m. pagal naviko lokalizaciją didžiausias mirtingumas Pakruojo rajono savivaldybėje buvo stebimas nuo gerklų, trachėjos, bronchų ir plaučių vėžio (81,5/100 000 gyv., Lietuvoje - 48,3/100 000 gyv.). Antroje vietoje – mirtingumas nuo skrandžio vėžio tiek šalies mastu (21,8/100 000 gyv.), tiek Pakruojo rajone (43,5/100 000 gyv.).

Mirtingumo nuo piktybinių navikų lokalizacijos rodikliai trijų metų laikotarpiu mūsų savivaldybėje pavaizduoti 10 pav.

10 pav. Mirtingumo nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.
Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema sveikstat.hi.lt

Analizuojant rodiklius pagal naviko lokalizaciją trijų metų laikotarpiu pastebima, kad 2020 m. žymiai sumažėjo mirtingumo nuo gaubtinės žarnos rodiklis (2019 m. buvo 31,8/100 000 gyv., o 2020 m. – tik 5,4/100 000 gyv.). Taip pat 2020 m., lyginant su 2019 m., daugiau nei antra tiek sumažėjo mirtingumo nuo krūties vėžio rodiklis (2019 m. buvo – 50,1/100 000 gyv., o 2020 m. – 20,6/100 000 gyv.), nuo gerklų, trachėjos, bronchų ir plaučių 2019 m. buvo 122,1/100 000 gyv., o 2020 m. – 81,5/100 000 gyv.

2020 m. beveik dvigubai padidėjo mirtingumo nuo skrandžio vėžio rodiklis (2019 m. buvo 26,5/100 000 gyv., o 2020 m. jau 43,5/100 000 gyv.). Nežymiai, bet taip pat suprastėjo mirtingumo nuo kasos piktybinių navikų rodiklis (2019 m. buvo 15,9/100 000 gyv., o 2020 m. – 21,7/100 000 gyv.), (žr. 10 pav.).

GYVENSENOS STEBĖSENOS RODIKLIAI MOKYKLINIO AMŽIAUS VAIKŲ GYVENSENOS TYRIMAS

2020 m. mokinių gyvenimos tyrimas periodiškai buvo atliekamas vadovaujantis Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. rugpjūčio 11 d. įsakymu Nr. V-488 „Dėl Bendrųjų savivaldybių visuomenės sveikatos stebėsenos nuostatų patvirtinimo“. Naudojantis Higienos instituto parengtomis metodinėmis rekomendacijomis „Gyvensenos tyrimų organizavimas ir vykdymas savivaldybėse“, 2020 m. kovo – gegužės mėnesiais (dėl nepalankios COVID-19 ligos epidemiologinės situacijos ir Lietuvos teritorijoje paskelbto visuotinio karantino buvo vykdomas kovo ir rugsėjo mėnesiais) visoje Lietuvoje vyko 5, 7 ir 9 klasių (I gimnazijos kl.) antrasis moksleivių gyvenimos tyrimas (pirmasis vyko 2016 m., kuris periodiškai kartojamas kas ketveri metai). Anonimines anketas sudarė standartizuotas dviejų dalių klausimynas:

1) klausimai apie gyvenimą, kurie apima fizinį aktyvumą, mitybos ypatumus, prie ekranų praleidžiamą laiką, alkoholio ir tabako gaminių, elektroninių cigarečių, narkotikų vartojimą, patyčias, smurtą šeimoje, saugumą kelyje, asmens higieną, savo sveikatos ir laimingumo vertinimą;

2) bendrieji klausimai, kuriais gaunama informacijos apie pagrindinius demografinius (lytį, amžių, klasę, gyvenamąją vietą) ir socialinius veiksnius.

Tyrimą koordinavo Higienos institutas, apklausas Lietuvos mokyklose organizavo ir vykdė savivaldybių visuomenės sveikatos biurai (VSB).

Sistemiškai ir periodiškai atliekamų mokinių gyvenimos tyrimų rezultatai yra ypač svarbus informacijos šaltinis, padedantis išsiaiškinti gyvenimos situaciją šalies ir visų Lietuvos savivaldybių lygmeniu bei sekti mokinių gyvenimos pokyčius laikui bėgant. Tyrimai padeda įvertinti sveikatos elgsenos, rizikingo elgesio tendencijas bei numatyti kylančias visuomenės sveikatos problemas, taip pat padeda numatyti sveikatos politikos prioritetus, planuoti tikslines priemones problemoms spręsti ir prevencijai vykdyti. Sudaro galimybę vertinti pasiektą pažangą ir ją sieti su vykdomomis programomis savivaldybės ar Lietuvos mastu.

Mokiniai į tyrimą turi būti atrenkami laikantis reprezentatyvios imties dydžio sudarymo principo. Savivaldybėse, kuriose yra 250 arba mažiau vienos klasės mokinių, imties dydis neskaičiuojamas – apklausiami visi apklausos metu mokykloje buvę tos klasės mokiniai.

2016 m. Pakruojo r. savivaldybės ugdymo įstaigose buvo apklausti 538 mokiniai (penktokų – 160, septintokų – 190, devintokų – 185). 2020 m. iš viso buvo apklausti 437 mokiniai: 149 penktokai, 141 septintokas ir 144 devintokai.

2016 M. IR 2020 M. RODIKLIŲ SUVESTINĖ (proc.)

Sveikatos elgsena				
Rodiklis	2016 m.		2020 m.	
	LT	Savivaldybė	LT	Savivaldybė
Mokinių dalis proc., kurie sportuoja kasdien, ne pamokų metu (bent 60 min.)	9,7	7,8	13,6	11,9
Mokinių dalis, kurie kasdien valgo pusryčius	51,7	47,6	45,4	41,3
Mokinių dalis, kurie valgo vaisius 1 k/d.	38,6	32,5	34,7	29,9
Mokinių dalis, kurie valgo daržoves 1 k/d.	36,5	37,3	32,3	28,8
Mokinių dalis, kurie 4 ir daugiau valandų praleidžia prie ekranų	19,4	17,0	23,3	29,5
Mokinių dalis, kurie valosi dantis 1 k/d.	55,6	47,9	57,0	51,5
Mokinių dalis, kurie 5 k/sav. sportuoja bent 60 min.	-	-	38,1	33,3
Mokyklinio amžiaus vaikų dalis, kurie bent kartą per dieną valgo saldumynus	-	-	17,4	20,6
Rizikingas elgesys				
Mokinių dalis, kurie bent kartą rūkė (30 d.)	12,8	17,1	-	-
Mokinių dalis, kurie bent kartą rūkė (12 mėn.)	20,1	23,2	-	-
Mokinių dalis, kurie bent kartą rūkė el. cigaretės (30 d.)	8,1	11,1	-	-
Mokinių dalis, kurie bent kartą rūkė el. cigaretės (12 mėn.)	14,3	16,7	-	-
Mokinių dalis, kurie bent kartą vartojo alkoholį (30 d.)	15,3	15,4	10,6	18,4
Mokinių dalis, kurie bent kartą vartojo alkoholį (12 mėn.)	29,3	31,9	21,9	32,3
Mokinių dalis, kurie bent kartą vartojo kanapes (30 d.)	1,9	1,7	-	-
Mokinių dalis, kurie bent kartą vartojo kanapes (12 mėn.)	3,1	2,7	-	-
Mokinių dalis, kurie vartojo kt. narkotikus (30 d.)	1,1	1,3	-	-
Mokinių dalis, kurie bent kartą vartojo kt. narkotikus (12 mėn.)	1,3	1,9	-	-
Sveikatos vertinimas, patyčios, laimingumas				
Mokinių dalis, kurie savo sveikatą vertina kaip gerą arba labai gerą	85,1	83,0	79,8	70,4
Mokinių dalis, kurie jaučiasi pakankamai ar labai laimingi	86,2	87,7	73,2	69,4
Mokinių dalis, kurie tyčiojosi (2 mėn.)	41,6	48,1	24,9	38,3
Mokinių dalis iš kurių tyčiojosi (2 mėn.)	45,0	49,9	33,0	41,5
Saugumas				
Mokinių dalis, kurie visada nešioja atšvaitus	27,	27,7	25,6	28,6

	5			
Mokinių dalis, kurie visada segi saugos diržą	74,9	79,5	80,3	80,8

11 pav. 2016 ir 2020 m. rodiklių suvestinė (proc.)
Šaltinis: Visuomenės sveikatos stebėsenos informacinė sistema sveikstat.hi.lt

Atlikus 2016 m. ir 2020 m. vykusio moksleivių gyvenimo tyrimo rezultatų lyginamąją analizę „šviesoforo“ principu (žr. 11 pav. „2016 m. ir 2020 m. rodiklių suvestinė (proc.)“) matome, kad Pakruojo r. sav. 2016 m. atlikto tyrimo trys rodikliai atitinka Lietuvos vidurkį (geltona spalva), penki rodikliai yra geresni, nei šalies vidurkis (žalia spalva), o 13 rodiklių – prastesni už šalies vidurkį (raudona spalva). Atitinkamai 2020 m. atlikto analogiško tyrimo metu nustatyta, kad mūsų savivaldybės tik du rodikliai bebuvu geresni už šalies vidurkį (žalia spalva), o 14 rodiklių buvo prastesni nei šalies vidurkis:

- Tiek 2016 m., tiek 2020 m. didžioji dauguma Pakruojo rajono savivaldybės rodiklių yra prastesni nei Lietuvos vidurkis.

- 2020 m. 4.1 proc. sumažėjo mokinių, kurie sportuoja kasdien, ne pamokų metu (bent 60 min.).

- Sumažėjo 6,3 proc. mokinių, kurie kasdien valgo pusryčius.

- Sumažėjo 2,6 proc. mokinių, kurie valgo vaisius 1 k/d.

- Sumažėjo 8,5 proc. mokinių, kurie valgo daržoves 1 k/d.

- 12,5 proc. mokinių daugiau, kurie 4 ir daugiau valandų praleidžia prie ekranų.

- 3 proc. padaugėjo mokinių, kurie bent kartą vartojo alkoholį (30 d.).

- 12,6 proc. mažiau mokinių nurodė, kad jie savo sveikatą vertina kaip gerą ar labai gerą.

- 18,3 proc. sumažėjo mokinių, kurie jaučiasi pakankamai ar labai laimingi.

- 9,8 proc. buvo mažiau mokinių, kurie tyčiojosi (2 mėn.).

- 8,4 proc. sumažėjo mokinių, iš kurių tyčiojosi (2 mėn.).

- Beveik vienu procentu padaugėjo mokinių, kurie visada nešioja atšvaitus.

IŠVADOS

Senstant Pakruojo rajono savivaldybės gyventojams, mažėjant jų skaičiui, blogėja socioekonominė situacija rajone, o tai turi įtakos gyventojų sveikatos rodikliams.

Analizuojant 2020 m. Pakruojo rajono gyventojų sveikatą apibūdinančius rodiklius buvo pasirinktos šios prioritetinės probleminės sritys: savižudybių skaičius (X60-X84) 100 000 gyv., išvengiamas mirtingumas (proc.) ir mirtingumas nuo piktybinių navikų (C00-C96) 100 000 gyv.

Pagal gyventojų savižudybių skaičių Lietuva išlieka viena pirmaujančių Europoje. 2020 m. mūsų šalyje nusizūdė 607 asmenys (21,7/100 000 gyv.). Šiaulių apskrityje – 72 asmenys (27,6/100 000 gyv.), Pakruojo r. sav. – 7 asmenys (38,0/100 000 gyv.). Nors Šiaulių apskrities mastu mūsų savivaldybės rodikliai 2020 m. buvo vieni iš geresnių (geresni tik Akmenės r. sav. – 2 atv. (10,7/100 000 gyv.)), santykyje savivaldybė / Lietuva vis vien patekome į prasčiausių rodiklių grupę (38,0/100 000 gyv. / 21,7/100 000 gyv.).

Palyginus dešimties metų duomenis, matyti, kad Pakruojo r. sav. savižudybių rodiklis kito nevienodai, jis nebuvo ištisai blogiausiųjų rodiklių sąrašė, o 2019 m. buvo patekęs ir į geriausiųjų rodiklių sąrašą, kai mūsų rajone tebuvo nustatyti trys savižudybių atvejai, tai yra 15,9/100 000 gyv. santykyje su Lietuva (21,7/100 000 gyv.).

Lietuvoje 2020 m. buvo galima išvengti 28,5 proc. (12 395) mirčių. Pakruojo rajono savivaldybėje – 32,5 proc. (116) mirčių. Šis rodiklis mūsų rajono savivaldybėje jau daug metų patenka į blogiausiųjų rodiklių sąrašą lyginant su šalies vidurkiu. Per paskutinius trejus metus Lietuvoje buvo galima iš viso išvengti 35 329 mirčių, Pakruojo rajone – 335 mirčių.

2020 m. dėl piktybinių navikų Pakruojo r. savivaldybėje mirė 63 asmenys. Pagal naviko lokalizaciją didžiausias mirtingumas buvo stebimas nuo gerklų, trachėjos, bronchų ir plaučių vėžio (81,5/100 000 gyv., Lietuvoje - 48,3/100 000 gyv.). Antroje vietoje – mirtingumas nuo skrandžio vėžio tiek šalies mastu (21,8/100 000 gyv.), tiek Pakruojo rajone (43,5/100 000 gyv.).

Pagal naviko lokalizaciją trejų metų laikotarpiu pastebima, kad 2020 m. Pakruojo rajone žymiai sumažėjo mirtingumo nuo gaubtinės žarnos rodiklis (2019 m. buvo 31,8/100 000 gyv., o 2020 m. – tik 5,4/100 000 gyv.). Taip pat 2020 m. lyginant su 2019 m., daugiau nei dvigubai sumažėjo mirtingumo nuo krūties vėžio rodiklis (2019 m. buvo – 50,1/100 000 gyv., o 2020 m. – 20,6/100 000 gyv.), nuo gerklų, trachėjos, bronchų ir plaučių 2019 m. buvo 122,1/10 000 gyv., o 2020 m. – 81,5/100 000 gyv.

2020 m. beveik dvigubai padidėjo mirtingumo rodiklis nuo skrandžio vėžio (2019 m. buvo 26,5/10 000 gyv., o 2020 m. jau 43,5/10 000 gyv.). Nežymiai, bet taip pat suprastėjo mirtingumo nuo kasos piktybinių navikų rodiklis (2019 m. buvo 15,9/100 000 gyv., o 2020 m. – 21,7/100 000 gyv.).

REKOMENDACIJOS

Atsižvelgiant į šioje ataskaitoje išskirtas problemines Pakruojo rajono savivaldybės sveikatos sritis rekomenduojama:

Politikos formuotojams.

- Nuolat sekti informaciją apie kintančią epidemiologinę situaciją, prireikus finansavimą sutelkti į silpniausias grandis – investuoti į infekcinių ir neinfekcinių ligų prevenciją.
- Priimti politinius sprendimus, turinčius įtakos gyventojų sveikatos bei išvengiamo mirtingumo rodiklio gerinimui Pakruojo rajono savivaldybėje.

Specialistams.

- Skatinti savivaldybės įmonių ir įstaigų darbuotojus dalyvauti psichikos sveikatos kompetencijų didinimo mokymuose, ugdyti darbdavių ir jų atstovų (padalinių vadovų), darbuotojų saugos ir sveikatos tarnybų specialistų (profesinės sveikatos specialistų, darbuotojų saugos ir sveikatos specialistų), žmogiškųjų išteklių padalinių vadovų ir kitų įmonės darbuotojų kompetencijas, reikalingas mažinti neigiamą psichosocialinių rizikos veiksnių poveikį darbuotojų sveikatai, gerinti psichosocialinę aplinką darbovietėse ir stiprinti darbuotojų psichikos sveikatą.
- Siekiant stiprinti darbuotojų psichinę sveikatą ir emocinę būseną, teikti kompleksinę pagalbą ir individualias ar grupines konsultacijas kolektyvuose ir bendruomenėse asmenims, patyrusiems artimo žmogaus netektį, netekusiems darbo, turintiems priklausomybių problemų, pastebint mobingo, smurto ar patiriamų patyčių, nerimo ar depresijos požymių.
- Siekti aktyvesnio visuomenės įsitraukimo bendradarbiaujant su Visuomenės sveikatos biuru, skatinti rajono gyventojus aktyviau dalyvauti valstybinėse profilaktinėse programose dėl piktybinių navikų prevencijos.
- Aktyvinti visuomenės narius dalyvauti programoje įgyvendinant Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. rugsėjo 22 d. įsakymą Nr. V-979 „Dėl Širdies ir kraujagyslių ligų bei cukrinio diabeto rizikos grupės asmenų sveikatos stiprinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

DETALŪS METADUOMENYS

Dokumento sudarytojas (-ai)	Pakruojo rajono savivaldybė 111102598, Kęstučio g. 4, LT-83152 Pakruojis
Dokumento pavadinimas (antraštė)	DĖL PAKRUOJO RAJONO SAVIVALDYBĖS VISUOMENĖS SVEIKATOS STEBĖSENOS 2020 M. ATASKAITOS PATVIRTINIMO
Dokumento registracijos data ir numeris	2022-01-31 Nr. T-8
Dokumento gavimo data ir dokumento gavimo registracijos numeris	–
Dokumento specifikacijos identifikavimo žymuo	ADOC-V1.0
Parašo paskirtis	Pasirašymas
Parašą sukūrusio asmens vardas, pavardė ir pareigos	Saulius Margis, Meras, Meras
Sertifikatas išduotas	SAULIUS,MARGIS LT
Parašo sukūrimo data ir laikas	2022-01-31 20:25:46 (GMT+02:00)
Parašo formatas	XAdES-T
Laiko žymoje nurodytas laikas	2022-01-31 20:26:00 (GMT+02:00)
Informacija apie sertifikavimo paslaugų teikėją	EID-SK 2016, AS Sertifitseerimiskeskus EE
Sertifikato galiojimo laikas	2019-08-11 15:06:50 – 2024-08-09 23:59:59
Informacija apie būdus, naudotus metaduomenų vientisumui užtikrinti	"Registravimas" paskirties metaduomenų vientisumas užtikrintas naudojant "RCSC IssuingCA, VI Registru centras - i.k. 124110246 LT" išduotą sertifikatą "Dokumentų valdymo sistema Avilys, Pakruojo rajono savivaldybės administracija, į.k. 288733050 LT", sertifikatas galioja nuo 2021-12-20 12:37:12 iki 2024-12-19 12:37:12
Pagrindinio dokumento priedų skaičius	–
Pagrindinio dokumento priedamų dokumentų skaičius	–
Priedamo dokumento sudarytojas (-ai)	–
Priedamo dokumento pavadinimas (antraštė)	–
Priedamo dokumento registracijos data ir numeris	–
Programinės įrangos, kuria naudojantis sudarytas elektroninis dokumentas, pavadinimas	Dokumentų valdymo sistema Avilys, versija 3.5.39.1
Informacija apie elektroninio dokumento ir elektroninio (-ių) parašo (-ų) tikrinimą (tikrinimo data)	Atitinka specifikacijos keliamus reikalavimus. Visi dokumente esantys elektroniniai parašai galioja (2022-01-31 20:36:01)
Paieškos nuoroda	–
Papildomi metaduomenys	Nuorašą suformavo 2022-01-31 20:36:04 Dokumentų valdymo sistema Avilys